

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мультимедиялық құралдардың түрлері және оларды балабақшада пайдалану

ЖАРИЯЛАНДЫ
15.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/185893/>**Шаханова Кенжегуль**

Тәрбиеші

Қызылорда облысы, Арал ауданы

«Балбөбек» балабақшасы КМҚК

КІРІСПЕ

Қазіргі кезеңде білім беру жүйесінің барлық деңгейінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды тиімді пайдалану өзекті мәселеге айналып отыр. Әсіресе мектепке дейінгі білім беру саласында мультимедиялық құралдарды қолдану оқу-тәрбие үдерісінің сапасын арттыруға, баланың танымдық қызығушылығын күшейтуге және білімді қабылдауын жеңілдетуге мүмкіндік береді. Балабақша жасындағы балалардың қабылдауы көрнекі-бейнелік сипатта болғандықтан, дыбыс, бейне, анимация және интерактивті элементтерді біріктіретін мультимедиялық құралдар олардың жас ерекшеліктеріне толық сәйкес келеді.

Мультимедиялық құралдар дәстүрлі оқыту әдістерін толықтыра отырып, баланың зейінін шоғырландыруға, оқу материалының мазмұнын терең түсінуге және оқу үдерісіне белсенді қатысуына жағдай жасайды. Дегенмен, бұл құралдарды қолдану педагогикалық мақсатқа сай, ғылыми негізде ұйымдастырылған жағдайда ғана оң нәтиже береді. Сондықтан мультимедиялық құралдардың түрлерін және оларды балабақшада тиімді пайдалану жолдарын ғылыми-академиялық тұрғыдан талдау маңызды болып табылады.

Негізгі бөлім

Мультимедиялық құралдар – ақпаратты бірнеше формада (мәтін, сурет, дыбыс, бейне, анимация) ұсынуға мүмкіндік беретін техникалық және бағдарламалық құралдардың

жиынтығы. Балабақша жағдайында қолданылатын мультимедиялық құралдардың бірнеше негізгі түрін ажыратуға болады.

Бірінші топқа аудио құралдар жатады. Бұған ертегілердің аудионұсқалары, балалар әндері, тақпақтар, табиғи дыбыстар жазбалары кіреді. Аудио құралдар баланың тыңдау қабілетін, фонематикалық естуін және сөйлеу мәдениетін дамытуға ықпал етеді. Тіл дамыту, музыка және тыныштандыру сәттерінде аудиоматериалдарды қолдану баланың эмоциялық жай-күйін тұрақтандырып, қабылдауын жеңілдетеді.

Екінші топ - бейнематериалдар. Танымдық бейнероликтер, қысқа мультфильмдер, анимациялық көріністер баланың көру арқылы қабылдауын күшейтеді. Бейнематериалдар арқылы қоршаған орта, табиғат құбылыстары, жануарлар мен өсімдіктер туралы мәліметтер көрнекі түрде ұсынылады. Бұл баланың елестету қабілетін дамытып, оқу материалының есте сақталуын қамтамасыз етеді.

Үшінші топқа интерактивті презентациялар жатады. Слайдтар, суреттер, анимация және қысқа мәтіндерден тұратын презентациялар оқу мазмұнын жүйелі түрде жеткізуге мүмкіндік береді. Интерактивті элементтер баланың белсенді қатысуын қамтамасыз етіп, сұрақтарға жауап беру, тапсырмаларды орындау арқылы танымдық әрекетін жандандырады. Балабақшада бұл құралдар жаңа тақырыпты түсіндіруде және материалды бекітуде тиімді қолданылады.

Төртінші топ - интерактивті ойындар мен білім беру қосымшалары. Арнайы жасалған мультимедиялық ойындар баланың логикалық ойлауын, зейінін, есте сақтау қабілетін дамытуға бағытталған. Ойын формасында ұсынылған тапсырмалар баланың оқу әрекетіне деген қызығушылығын арттырып, білімді еркін меңгеруіне жағдай жасайды. Алайда бұл құралдарды қолдану уақыты қатаң реттелуі тиіс.

Бесінші топқа интерактивті тақта, мультимедиялық проектор және компьютер сияқты техникалық құралдар кіреді. Бұл құралдар оқу материалын үлкен форматта көрсетуге, топпен бірлескен жұмыс ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Интерактивті тақтада сурет салу, қимыл жасау, тапсырмаларды орындау баланың белсенділігін арттырып, ұжымдық әрекетке үйретеді.

Мультимедиялық құралдарды балабақшада пайдаланудың педагогикалық нәтижелері көпқырлы. Ең алдымен, олар баланың танымдық белсенділігін арттырады. Көрнекі және дыбыстық ақпараттың үйлесуі баланың зейінін тұрақтандырып, оқу материалына қызығушылығын күшейтеді. Сонымен қатар, мультимедиялық құралдар баланың тілдік дамуын қолдап, сөздік қорын байытуға ықпал етеді. Мультимедия оқу үдерісін дараландыруға мүмкіндік береді. Әр баланың қабылдау қарқыны әртүрлі болғандықтан, материалды бірнеше рет көрсету немесе күрделілік деңгейін өзгерту арқылы жеке ерекшеліктер ескеріледі. Бұл баланың оқу үдерісіндегі табыстылығын арттырады. Сонымен бірге, мультимедиялық құралдар баланың эмоциялық жай-күйіне оң әсер етеді.

Қызықты бейнелер мен әуендер жағымды эмоция тудырып, оқу әрекетіне ынталандырады. Дегенмен, мультимедияны шамадан тыс қолдану баланың шаршауына әкелуі мүмкін, сондықтан оны қимылды ойындармен және дәстүрлі әдістермен үйлестіру маңызды.

Мультимедиялық құралдарды тиімді пайдалану тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігіне байланысты. Тәрбиеші мультимедияны негізгі құрал емес, оқу-тәрбие үдерісін толықтыратын әдіс ретінде қолдануы тиіс. Мақсатты және ғылыми негізделген қолдану ғана оң нәтиже береді.

Қорытынды

Қорытындылай келе, мультимедиялық құралдардың түрлері және оларды балабақшада пайдалану оқу-тәрбие үдерісінің тиімділігін арттыратын маңызды педагогикалық мүмкіндік болып табылады. Аудио, бейне, интерактивті презентациялар мен ойындар баланың танымдық, тілдік және эмоциялық дамуын қолдап, оқу материалын қызықты әрі қолжетімді етеді.

Алайда мультимедиялық құралдарды қолдану баланың жас ерекшеліктерін, психологиялық мүмкіндіктерін және денсаулығын ескере отырып ұйымдастырылуы тиіс. Дәстүрлі әдістермен үйлестіре қолданылған мультимедия балабақшада жан-жақты дамыған, танымдық белсенділігі жоғары тұлға тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жұмабаева Ә., Қожахметова К. *Мектепке дейінгі педагогика*. – Алматы: «Мектеп», 2019.
2. Омарова Б. *Мектепке дейінгі білім беруде ақпараттық технологияларды қолдану*. – Алматы: «Атамұра», 2018.
3. Нұрғалиева Г.Қ. *Балабақшадағы инновациялық оқыту әдістері*. – Алматы: «Білім», 2017.
4. Құлманова Р. *Мектепке дейінгі ұйымдағы оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру*. – Алматы: «Рауан», 2019.
5. Сағындықова А.Т. *Білім берудегі мультимедиялық технологиялар*. – Алматы: «Өрлеу», 2020.
6. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» журналы. *Ғылыми-әдістемелік басылым, №2, 2021.*
7. «Балабақша әлемі» журналы. *Республикалық ғылыми-практикалық журнал, №3, 2020.*
8. Полат Е.С. *Ақпараттық технологиялар және білім беру*. – Мәскеу: Академия, 2016.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.